

(Zdravas Maria, milosti plná, Pán s Tebou m). Korpus i věnec byly hladké. Zvon údajně pocházel z přelomu 15.-16. století.

zvon č. 3 - v sanktusové věžičce - rekvírován 26. května 1942, po válce však nalezen v Ústřední sběrně zvonů v Praze a vrácen na místo

Výška 34 cm, průměr 36 cm, hmotnost 26,5 kg. Zvon je zavěšen na koruně se šesti hladkými uchy (2+1). Čepec pokrývá akantový ornament nad jednou plastickou linkou. Korpus zdobí reliéf P. Marie s Ježíšem. Na přechodu k věnci obíhá pět plastických linek, prostřední zesílená. Věnec člení jednořádkový nápis: *I : G : K : 1767* nad jednou plastickou linkou. Zvon odlil pod signaturou I. G. K. Johann Georg Kühner v Praze roku 1767.

V roce 1925 byly objednány dva nové zvony u firmy „R. Manoušek a spol.“ v Brně-Husovicích.

zvon č. 4 - ve věži nad lodí - rekvírován 26. března 1942

Výška 57,5 cm, průměr 68 cm, hmotnost 177,5 kg. Zvon odlila firma „R. Manoušek a spol.“ v Brně-Husovicích roku 1925.

zvon č. 5 - ve věži nad lodí - rekvírován 26. března 1942

Výška 50 cm, průměr 62 cm, hmotnost 134,5 kg. Zvon odlila firma „R. Manoušek a spol.“ v Brně-Husovicích roku 1925.

Za oba zvony dáno celkem 10 003 Kč shromážděných ze sbírek a milodarů. Svěcení proběhlo 14. června 1925. Byly rekvírovány 26. března 1942 a na povozu Josefa Kováře z č. 70 odvezeny na nádraží do Poličky; 26. května 1942 musel být vydán i zvon č. 3, který byl odvezen do Sebranic. Ten však - po válce nalezený v Ústřední sběrně zvonů v Praze - je nyní na svém místě.

V roce 1973 byly objednány dva nové zvony u Laetitie Dytrychové v Brodce u Přerova.

zvon č. 6 - ve věži nad lodí

Výška 77 cm, průměr 83 cm. Zvon je zavěšen na talířové koruně. Čepec pokrývá jednořádkový nápis: *ZDRÁVAS MARIA MILOSTI PLNÁ VĚNOVALI OSADNÍCI ZE ŠIROKÉHO DOLU*. Korpus zdobí reliéfní půlobloučky, na jedné straně nápis: *VOLÁM VÁS DO CHRÁMU - HLAS MŮJ JE ŽIVOTA HLAS* v polovině rozdělený reliéfem P. Marie vysokým 27 cm a na druhé straně nad letopočtem 1973 v na výšku postaveném obdélníku zvonařská značka *ULILA LAETITIA DYTRYCHOVA*. Zvon odlila Laetitia Dytrychová v Brodce u Přerova roku 1973.

zvon č. 7 - ve věži nad lodí

Výška 65 cm, průměr 72 cm. Zvon je zavěšen na talířové koruně. Čepec pokrývá jednořádkový nápis: *VĚNOVALI OSADNÍCI ZE ŠIROKÉHO DOLU KE CTI SV. JANA KŘTITELE*. Korpus zdobí reliéfní půlobloučky a křížky, na jedné straně nápis: *TVŮJ HLAS V ŽALOSTI I RADOSTI K BOHU VED NÁS* a na druhé straně nad letopočtem 1973 v na výšku postaveném obdélníku zvonařská značka *ULILA LAETITIA DYTRYCHOVA*. Zvon odlila Laetitia Dytrychová v Brodce u Přerova roku 1973.

TELECÍ - farní kostel sv. Máří Magdaleny (11,9 km)

V roce 1677 byly v kostele 3 zvony - nepochybně č. 1, 2 a 3.

zvon č. 1 - ve zvonici

Výška 46 cm, průměr 42 cm, hmotnost 1 centnýř (cca 56 kg). Zvon je zavěšen na koruně se šesti uchy (2+1) zdobenými pletencem. Čepec pokrývá mezi dvěma zdvojenými plastickými linkami jednořádkový nápis gotickou minuskulí dělený liliemi: *anno domni - M^o cccc^o lxx^o viii^o - panu bohu ke cti y matce bozei* - (Léta Páně...). Korpus je hladký. Na přechodu k věnci obíhá jedna plastická linka. Věnec je hladký. Zvon byl odlit roku 1478. Dosud je zavěšen na dubové hlavě.

zvon č. 2 - ve zvonici - rekvírován v roce 1917

Výška 90 cm (jinde 75), průměr 95 cm, hmotnost 10 q (ze zápisu však nelze vyčíst, bylo-li myšleno 10 metrických centů, tedy 1000 kg, nebo 10 centnýřů, tedy cca 560 kg). Zvon byl zavěšen na koruně s uchy zdobenými pletencem a po stranách perlovcem. Čepec pokrýval mezi třemi plastickými linkami, prostřední zdvojenou, dvojřádkový nápis gotickou minuskulí dělený liliemi: *Anno - domini - M^o - ccccc^o - viii^o - hec - campana - fusa - est - ad - laudem - dei - omnipotentis - et beatissime - marie / - semper - virginis - ac - omnium - sanctorum - per - andrea[m] - nominatu[m] - zaczek - de - hradez - k vosadie - telecski* + (Léta Páně 1000ho 500ho 8ho tento zvon byl ulit k chvále Boha všemohoucího a nejblahoslavenější Marie vždy Panny i všech svatých Ondřejem jménem Žáček z Hradce pro obec Telecí). Korpus i věnec byly hladké. Zvon odlil Ondřej Žáček v Hradci nad Labem (dnešním Hradci Králové) roku 1508.

zvon č. 3 - ve zvonici

Výška i průměr 68 cm, hmotnost 5 q (ze zápisu nelze vyčíst, bylo-li myšleno 5 metrických centů, tedy 500 kg, nebo 5 centnýřů, tedy cca 280 kg). Zvon je zavěšen na koruně se šesti hladkými uchy (2+1). Čepec

pokrývá dvojřádkový nápis gotickou minuskulí, první řádek mezi dvěmi zdvojenými plastickými linkami: *Tento - zwon - dielan - do telecyho - od mistra - girzika - zwonarzie / - w litomyssli - .* Dělitkem slov je medailon, zobrazující klečící postavu pod křížem. Korpus je hladký. Na přechodu k věnci obíhají dvě plastické linky. Věncí je hladký. Zvon odlil konvář Jiřík v Litomyšli v první polovině 16. století. Dosud je zavěšen na dubové hlavě.

zvon č. 4 - v sanktusové věžičce - rekvírován v roce 1917

Výška 28 cm (jinde 12), průměr 33 cm (jinde 20), hmotnost 40 liber (cca 20 kg). Čepec pokrývala řada akantů a pod ní na jedné straně nápis: *IAN ZEJDA* a na druhé straně: *WYSOKIM MEGTIE 1748*. Korpus zdobí reliéf sv. Máří Magdaleny. Zvon odlil Jan Zejda ve Vysokém Mýtě roku 1748.

Výkaz zvonů farnosti z roku 1916 uvádí zvony č. 2 (cca 500 kg), č. 3 zeleně označený a č. 4 hmotnosti cca 30 kg. Výkaz ponechaných zvonů z roku 1917 uvádí zvony č. 1, 2, 3 jako ponechané, o č. 4 se nezmiňuje. Výkaz existujících zvonů z roku 1925 uvádí dva zvony rekvírované a dva ponechané. Ohlašovací list pro bronzové zvony z roku 1941 uvádí dva zvony: jeden výšky 40 cm, průměru 42 cm, z roku 1478, od mistra Jiříka, zvonáře v Litomyšli a druhý výšky 55 cm, průměru 67 cm, z roku 1428 od mistra Georga z Litomyšle - při eliminaci chybných údajů tedy nepochybně č. 1 a č. 3.

TELECÍ - farní kostel českobratrské církve evangelické (11,4 km)

zvon č. 1 - ve věži - rekvírován v roce 1917

Hmotnost 555 kg, nárazový tón es. Na zvonu byl nápis - 1. verš ze žalmu 122. - *VESELÍM SE Z TOHO, ŽE MI ŘÍKÁNO BÝVÁ: POĎME DO DOMU HOSPODINOVA*. Zvon odlil Petr Hilzer ve Vídeňském Novém Městě roku 1890.

zvon č. 2 - ve věži - rekvírován v roce 1917

Hmotnost 329 kg, nárazový tón g. Na zvonu byl nápis - 1. verš ze žalmu 127. - *NEBUDE-LI HOSPODIN OSTRÍHATI MĚSTA, NADARMO BDÍ STRÁŽNÝ*. Zvon odlil Petr Hilzer ve Vídeňském Novém Městě roku 1890.

zvon č. 3 - ve věži - rekvírován v roce 1917

Hmotnost 152 kg, nárazový tón b (hes). Na zvonu byl nápis - 8. verš z Epištoly Židům, kap. 13. - *JEŽÍŠ KRISTUS VČERA I DNES TENTÝŽ, JEST I NA VĚKY*. Zvon odlil Petr Hilzer ve Vídeňském Novém Městě roku 1890.

Zvony zněly v akordu es dur. Náklady - celkem 1648 zlatých 96 krejcarů - byly z valné části uhrazeny z tzv. Karafiátovy nadace, založené po roce 1849 duchovním správcem Václavem Karafiátem a v roce 1890 obnášející přes 1300 zlatých, a z různých dalších darů. Ze svitavského nádraží byly přivezeny 14. září 1890 přes Poličku - Památná kniha církve evangelické h. v. v Telecím popisuje rozruch, který zde způsobily, neboť každý chtěl vidět „helvetské zvony“. Největší zvon vezl Václav Musil z č. 106, prostřední Hynek Hartman z č. 34 a malý František Dvořák z č. 38. Na věž byly vytaženy 3. října a posvěceny spolu s věží 19. října 1890.

V roce 1928 byly objednány tři nové zvony u Richarda Herolda v Chomutově.

zvon č. 4 - ve věži - rekvírován v roce 1942

Průměr 97 cm, hmotnost 485 kg, nárazový tón gis¹ (as¹). Na zvonu byl nápis - 1. verš ze žalmu 122. - *VESELÍM SE Z TOHO, ŽE MI ŘÍKÁNO BÝVÁ: POĎME DO DOMU HOSPODINOVA*, tedy stejný jako na zvonu č. 1. Zvon odlil Richard Herold v Chomutově roku 1928.

zvon č. 5 - ve věži - rekvírován v roce 1942

Průměr 75 cm, hmotnost 232 kg, nárazový tón c². Na zvonu byl nápis - 1. verš ze žalmu 127. - *NEBUDE-LI HOSPODIN OSTRÍHATI MĚSTA, NADARMO BDÍ STRÁŽNÝ*, tedy stejný jako na zvonu č. 2. Zvon odlil Richard Herold v Chomutově roku 1928.

zvon č. 6 - ve věži - rekvírován v roce 1942

Průměr 64 cm, hmotnost 143 kg, nárazový tón dis² (es²). Na zvonu byl nápis - 8. verš z Epištoly Židům, kap. 13. - *JEŽÍŠ KRISTUS VČERA I DNES TENTÝŽ, JEST I NA VĚKY*, tedy stejný jako na zvonu č. 3. Zvon odlil Richard Herold v Chomutově roku 1928.

Zvony zněly v kvintakordu as dur (po enharmonické záměně as - c - es) a R. Herold je odlil i se zvonem pro Březiny za 23 510 Kč, z kteréžto sumy slevil 5697 Kč za 316,5 kg zvonoviny z neidentifikovaného „starého zvonu“, který farní úřad nabídl protihodnotou. Přesné datum svěcení a zavěšení nebylo zjištěno, ve zprávě montážní čety z 3. října 1928 jsou však uváděny jako zavěšené.

Ohlašovací list pro bronzové zvony z roku 1941 uvádí místo nápisů čísla 122/1, 127/1 a Žid. 13/8. Je tedy zřejmé, že na zvony byly použity nápisy stejného znění jako na zvonech č. 1, 2 a 3 rekvírovaných v roce 1917 a lze taktéž na všech předpokládat u koruny jednořádkový nápis

ULIL R. HEROLD V CHOMUTOVĚ . 1928 ., jaký se objevuje na zvonu březinském i ostatních Heroldovy produkce (kolaudační zpráva uvádí, že „pro malé celkem zvony užito obširných nápisů, což může mít nepříznivý vliv na zvuk, protože se tím zamezuje pravidelné tvoření zvukových kmitů na plášti zvonu“).

Zvony č. 4, 5 a č. 1 z Březin byly rekvírovány v roce 1942 a vzápětí musel farní úřad v Telecím vydat i zvon č. 6 s tím, že dle nařízení si může ponechat pouze zvon nejmenší, to jest březinský, který mu byl vrácen. Marné bylo dokazování farního úřadu, že tento zvon nepatří sboru, ale pohřebnímu bratrstvu na Březinách, které má ze zákona právní subjektivitu, a že tedy nejmenší zvon, který sbor vlastní, je č. 6.

zvon č. 7 - ve věži (v letech 1928-42 ve hřbitovní kapli na Březinách) Výška 44 cm, průměr 42 cm, hmotnost 45 kg, nárazový tón a². Zvon je zavěšen na talířové koruně. Čepec pokrývá mezi dvěma plastickými linkami jednořádkový nápis: *ULIL R. HEROLD V CHOMUTOVĚ . 1928 .* a pod ním pás akantů. Korpus zdobí na jedné straně čtyřřádkový nápis - citát z Evangelia: *JÁ ŽIV JSEM / I VY ŽIVI BUDETE. / EVANG. SV. JANA / KAP. 14., VERŠ 19.* a na druhé straně třířádkový nápis: *VĚNOVÁNO Z DOBROVOLNÝCH CÍRKEVNÍCH / PŘÍSPĚVKŮ NA PAMÁTKU 10 TI LETÉHO / VÝROČÍ STÁTNÍ SAMOSTATNOSTI.* Na přechodu k věnci obíhají dvě plastické linky. Věnc je hladký. Zvon odlil Richard Herold v Chomutově roku 1928.

TRHONICE - filiální kaple P. Marie (10 km)

zvon č. 1 - ve věžičce - pravděpodobně rekvírován v roce 1917

Zvon odlil František Hiller ve Starém Brně roku 1851, přičemž se však jednalo o přelití staršího zvonu.

zvon č. 2 - ve věžičce - v roce 1941 byl zařazen do kategorie A - jeho rekvizice roku 1942 je tedy více než pravděpodobná

Výška 50 cm, průměr 56 cm, hmotnost 100 kg. Na zvonu byl dvojřádkový nápis: *CO VICHŘICE VÁLEČNÁ POKAZILA / TO NAŠE ZBOŽNOST NAPRAVILA.* Zvon odlila firma „Buřil & Riss“ v Kuklenách roku 1926.

zvon č. 3 - ve věžičce

Výška 50 cm, průměr 54 cm. Zvon je zavěšen na talířové koruně. Čepec pokrývá mezi dvěma plastickými linkami jednořádkový nápis: *ULIL*

R. MANOUŠEK ČESKÁ U BRNA. Pod nápisem se táhne rostlinný ornament. Korpus zdobí reliéf sv. Václava vysoký 13,5 cm a pod ním dvojřádkový nápis: *SV. VÁCLAVE, NEDEJ ZAHYNOUTI NÁM, NI BUDOUCÍM! / KU CTI A CHVÁLE BOŽÍ VĚNOVALI FRANTIŠEK A FRANTIŠKA MLYNÁŘOVI Z TRHONIC L. P. 1947.* Na přechodu k věnci obíhá jedna plastická linka. Věnc je hladký. Zvon odlil Rudolf Manoušek v České u Brna roku 1947. Podle podání Jiřího Poula věnován sedlákem Františkem Mlynářem co výraz vděku za záchranu života poté, co byl německými vojáky přistížen, jak v blízkém lomu vykopává ukrytý lehký kulomet. Byl sice i se svým společníkem zbit a odvečen na velitelství do Bystrého, ale posléze vyměněn za německé vojáky, kteří byli naopak zajati partyzány.

TRPÍN - filiální kostel sv. Václava (19,6 km)

V roce 1677 byly v kostele 3 zvony - jejich popis se však již pravděpodobně zjistit nepodaří, nebyly proto zahrnuty do číselné řady.

zvon č. 1 - ve zvonici - rekvírován v roce 1917

Výška i průměr 40 cm (jinde průměr 50 a výška 33), hmotnost 30 kg. Zvon byl zavěšen na koruně s hladkými uchy. Čepec pokrýval podle Z. Wirtha jednořádkový nápis: *IOHANN BAPTIST DIVAL . IN WIENN HAT MICH GOSSEN 1728* (Jan Křtitel Dival ve Vídni mě ulil 1728), podle Výkazu zvonů farnosti z roku 1916: *LIBORIUS MARTINU IN BRÜNN 1728* (Libor Martinů v Brně 1728) a podle Rekvizičního protokolu z roku 1917: *HAT MICH GOSSEN ADALBERTUS HILLER IN BRÜNN* (Ulil mne Adalbert Hiller v Brně). Korpus zdobily reliéfy sv. Jana Křtitele a sv. Petra a Pavla. Pokud je však letopočet odlití 1728 správný, mohlo se jednat pouze o vídeňského zvonáře Johanna Baptistu Divala.

zvon č. 2 - ve zvonici - rekvírován v roce 1917

Výška 70 cm (jinde 56), průměr 74 cm (jinde 90), hmotnost 282 kg. Zvon byl zavěšen na koruně s uchy zdobenými maskarony vousáčů vybíhajícími v akantový list. Čepec pokrýval mezi pásy stuhového ornamentu jednořádkový nápis: (ruka) *LIBORIVS MARTIN V IN BRVNN 1772* (Libor Martinů v Brně 1772). Korpus zdobily reliéfy sv. Josefa, sv. Václava a P. Marie (jinde Neposkvrněného početí P. Marie). Zvon odlil Libor Martinů v Brně roku 1772.

zvon č. 3 - ve zvonici - rekvírován v roce 1917

Výška 44 cm, průměr 60 cm (jinde 70), hmotnost 126 kg. Na zvonu byl nápis: *PŘELIT OD VOJTĚCHA HILLERA VDOVY V BRNĚ L. P. 1879.*

V EDICI MONOGRAFIE DOSUD VYŠLO:

- sv. 1 - O zakládací listině města Poličky (Stanislav Konečný)
- sv. 2 - Královské české věnné město Polička před, během a po požáru 10. července 1845 (Jan Nepomuk Eiselt)
- sv. 3 - Poličští ostrostřelci (Stanislav Konečný)
- sv. 4 - Polička za pruské okupace v roce 1866 (vzpomínky)
- sv. 5 - Poličské ulice a vývoj jejich názvů (Stanislav Konečný)
- sv. 6 - Tylův dům v Poličce (Stanislav Konečný)
- sv. 7 - Jazykové bouře v Poličce v roce 1899 (Stanislav Konečný)
- sv. 8 - Zvony v Poličce a na Poličsku (Stanislav Konečný)

PŘIPRAVUJE SE:

- sv. 9 - Poličské betlémy (Bohumír Andrlé)

STANISLAV KONEČNÝ ZVONY V POLIČCE A NA POLIČSKU

Vydalo Městské muzeum a galerie Polička v roce 1999
(Kulturní služby města Poličky)
jako 8. svazek edice MONOGRAFIE
a 79. svazek tisků Městského muzea a galerie v Poličce
Grafická úprava obálky, sazba a tisk - LMS s.r.o. Polička -*ln*-

ISBN 80-902459-4-3